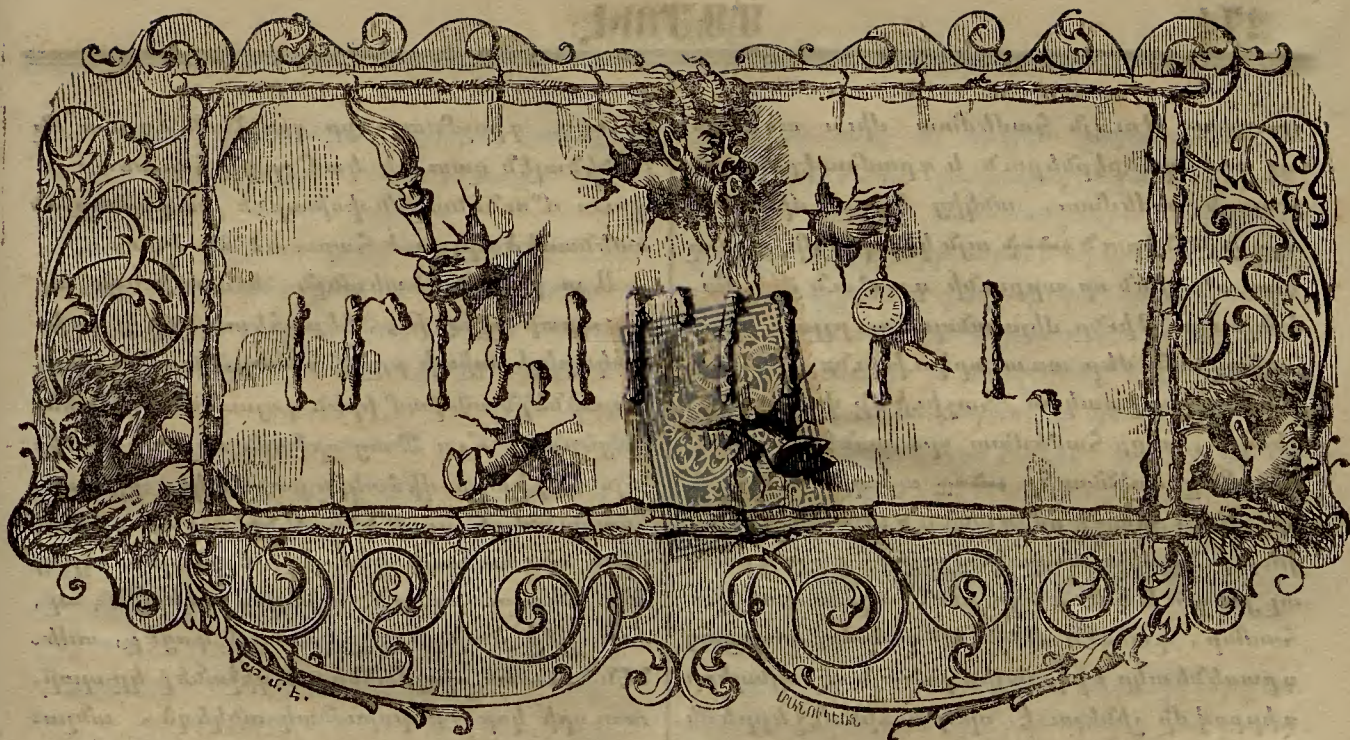

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆ ՄԵՆԷ

Բարձրապատիւ վէզիրն և իւր նախարարներն հազիւ թէ հայրենասիրական նախանձով վառուած երկիրը ծաղկեցնելու և չէնցընելու նպատակաւ, մէկ քանի բարեկարգական տնօրէնութիւններ ընելու ձեռք զարկին, յանկարծ որչափ մարդ կայ որ ձեռքը քիչմը գրիչ կրնար բռնել, լրագիրներէն սկսեալ մինչև ամենէն յետին անպաշտօն անհատը, մէյմէկ առաջարկութեան լայններ պատրաստելով Մեծ. Եպարդոսին կամ բարեկարգիչ յանձնաժողովոյ ուշադրութեանը մատուցանելու ելան սրոց անխտիր ամենքն ալ հասարակութեան այս ինչ կամ այն ինչ բանին վրայ շատ կամ քիչ մէյմէկ տուրք դնելով, ժողովրդեան ծոցէն մինչև արքունի գանձը մէյմէկ Ժառ բանալ կառաջարկէին:

Մենք ալ քանի որ տեղական մամլոյն մէկ մասը գտնուելով, հարկաւ բարեգործական

առաջարկութիւն մ'ալ մեզի ընել կիշնար, անկէ ի վեր կսպասէինք որ լայններուն ծայրը դայ որ, մենք ալ ինչ պիտի ըսէինք նէ ըսինք. բայց մէկ կողմէն տեսնելով որ ատոնց վերջը դալիքը չկայ, և միւս կողմէն նկատուելով որ ասանկ երթալու ըլլայ նէ այդ լայնները Պետական անձանց յղացաց բարեկարգական առաջադրութիւններն տարբեր և թերևս վտանգաւոր ճամբու մը մէջ պիտի առաջնորդեն ուստի մենք ալ ատոնց ատոնց վերջանալուն սպասելու՝ կ'իլութեանք մենք ալ այս անգամ առաջարկութիւն մ'ալ մեր կողմէն ընել:

Մեր առաջարկելիք միջոցն ալ թէպէտ առջիններէն շատ տարբեր չէ, վասն զի մենք ալ արքունի գանձէն մէյմէկ Ժառ բացուիլը պիտի առաջարկենք բայց մերը անոնցինէն ստատարբերութիւնը ունի որ, երկու տեսակ պիտի ըլլան, մէկ տեսակը այդ Ժառ ճիւղերը կարելի եղածին չափ քիչ այսինքն տեղական

լրագրաց թուոյն համեմատ միւս տեսակն ալ շատ պանքէրներուն և դրամատէրներուն թուոյն համեմատ, անկից ետքը մինչդեռ այդ անհոգներուն Ժողով այն կերպով մը բանալ կառավարիկն որ արքունի գանձուն մէջ մակընթացութիւնը միշտ անպակաս ըլլայ, ընդհակառակն մեր առաջարկութիւնը այնպիսի ճարտարագիտական հաշիւի մը վրայ հիմնեալ է, որոյ համեմատ պանքաներէն դէպ ի գանձը երկնալիք Ժողով այնպիսի դիրքով մը պիտի շինուի որ գանձուն մէջ մակընթացութիւնը միշտ անպակաս ըլլայ, բայց գանձն ալ յորդութեան և ողորդմէ ազատ պահելու համար, գանձէն մինչև տեղական լրագրաց դրասենեակը երկնալիք քանակն ալ այնպիսի դիրքով մը շինելու է, որ գանձին մէջ երբեմն տեղատուութիւն ալ ըլլայ: Ասիկայ անանկ հասարակչութեան օրէնք մըն է, որ ամենմարդու խելքը չը հասնիր, հասնի ալ նէ ամեն մարդու գործին չը դար: Ուստի հիմայ խնդիրը կը մնայ բացատրելու թէ մեր այս առաջարկութիւնը երկրին ինչպէ՞ս օգտակար պիտի ըլլայ:

Մեր առաջարկութիւնը սա՛ր ոկգրանք վրայ հիմնեալ է որ շատ եկամուտ և ճոխ հարստութիւն ունենալը չէ՛ որ մարդս հանգիստ երթանիկ կ'ընէ, այլ պէտք և կարեւոր եղած տեղը ստակը չը խնայելն է:

Ամեն մարդ գիտէ թէ այս տարի մարտ ամսէն ի վեր լրագրաց ամեն մէկ հատին վրայ երկերկու բարանոց դրոշմաթղթի տուրք մը դրուեցաւ: Իրաւ է թէ չնչին բան մը անունով, բայց նշանակութեամբ այնքան մեծ տուրք մ'ըկնի, որ լրագրաց ամենքն ալ վեց ամսուան մէջ բերաւ մինչև հոգեւարք վիճակի մը հասուց, և եթէ պատեկ քիչ մ'ալ երթալու ըլլայ շատ չանցած ամենքն ալ գերեզման պիտի իջնեն, և Տաճկաստանի մէջ լրագրի հոտն անգամ չը պիտի մնայ, մինչդեռ ուրիշ երկրներու մէջ մամուլը միշտ ծաղկելու և յառաջ երթալու վրայ է, այնպէս

որ այդ դրոշմատուրքը գանձուն օգուտ մը չունենալէն զատ, և կամ զրոյի հաւասար օգուտ մ'ունենալուն փոխարէն լրագիրներուն ամենամեծ վնաս և հարուած մը եղաւ:

Այս բանին հետեանքն և արդիւնքն ալ աս պիտի ըլլայ թէ, հետզհետէ նոր լրագիր անկարելի պիտի ըլլայ հանել, ինչու որ դրոշմաւորներն անգամ իրեն գոյութեանէն ձանձրացեր են, ո՛ւր մնաց որ նորն ալ դայ իրենց այս հոգեւարք վիճակին բաղդակից ըլլալու, մնացածներն ալ մէկիկ մէկիկ իրարու ետեւէ և անդառնալի կերպով երթալու վրայ են, մնալու բաղդն ունեցող թերթն ալ, հատոյթը ծախքերը չը կրնալով գոցել, ամենէն նուազստ պայմաններու դիմանել կը պարտաւորի կոր, և փոխանակ անկեղծ, անշահասեր և անաչառ խմբագիրներ երեսն ելնելու ու գանուելու, խմբագիրներն մէյմէկ կաշառակուլ ու վարձեալ գրիչներ դառնալու կ'սկսին կոր, վասն զի բնական է թէ, ուր որ հէշտ վաստակը ապրուստին չը բաւեր, հոն հարձ վաստակի դիմեն անհրաժեշտ է, և ասիկայ ո՛չ միայն լրագրաց, այլ և անխրտիր ամեն պաշտօններու համար ալ մի և նոյնն է:

Երկրի մը ծաղկիլն ու բարգաւաճիլը, մեծութիւնն ու բարօրութիւնը, ինչպէս ըսինք ո՛չ թէ հարուստ և շատ մը եկամուտ ունենալէն կախում ունի, այլ ատիկայ երկրին մէկ լուսամիտ, նշանաւոր և օգտակար գաղափարներու տէր անձինք յառաջ բերելով կ'ըլլայ:

Այս գաղափարներն ալ քննելու մէջ չը սովորուիր, որ աշակերտն անկէ հանելուդ պէս օգուտը կարենաս վայելել, այլ աշխարհային կենաց մէջ փորձառութեամբ կը սովորուի:

Այս տեսակ փորձառական գաղափարներով ու հմտութեամբ հարստացեալ անձինքն ալ դրական ազատ ասպարէզ մը կը փրկուեն գաղափարներն հոն թափելու համար, որոցմէ ամեն ոգդ, ամեն երկիր, և

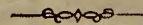
ամեն կառավարութիւն օգուտ քաղելով, միշտ յառաջ երթալու և զարգանալու վրայ է :

Իսկ մեր մէջը այսօրուան օրս ո՞ր խելացի մարդը խենդեցեր է որ երկրին վերանորոգմանը նպաստող իր դաշտավարներն հասարակաց հաղորդելու համար գրական հրապարակը նետուի, ու գրած ամեն մէկ տողին համար ալ 10 բարայ տուփէ, մինչդեռ ինքը՝ հասարակաց բարօրութիւն ու երջանկութիւնը մտածելու կոչում ունեցող մարմինէն նպաստ և վարձատրութիւն ստանալու արժանիք և իրաւունք ունի, և այս վիճակին մէջ ո՞վ այսուհետեւ երկրին բարեօրոգմանը համար գոնէ տրամա՞ր խելք յոգնեցնելու յանձնառու պիտի ըլլայ, և ո՞վ պիտի հոգ ընէ յօգուտ երկրին հրապարակաւ խորհուրդ կամ խրատ մը աւելու :

Այս ընթացքով երկրին մէջ լաւ ու բարի խորհրդատուներն պակսելով, ամեն կողմէն փչած հովին առաջն իյնալուն պիտի մնայ գործը, որուն մէջ ի-բէ-ի-բէ-ներն ալ մեծ գործ պիտի տեսնեն :

Ուստի երկիրը զարգացնելու, բարգաւաճելու և չէնցնելու համար, կառավարութեան մինակ արքունի գանձը հարստացնելու խորհուրդ տալը բաւական չէ, այլ երկրին օգտակար գաղափարներ յղացող անձինք ալ առատապէս վարձատրելու սկզբունքն ալ ընդունելի խորհուրդը պէտք է տալ իրեն : Վասն զի պաշտօնէութիւնը գործադիր մարմին մը ըլլալով, անոր գործոց ծանրութիւնը չեն ներեր իրեն բարեկարգական նորանոր միջոցներ ու գաղափարներ յղանալու, ասիկայ՝ զբաղմանց ծանրութենէն ազատ և հեռու ապրող իմաստուն և գիտնական մարդոց յատուկ է : որոնց յայտնած փորձառական գաղափարներուն մէջէն որն որ երկրին օգտակար տեսնուի, պաշտօնէութիւնը զայն ընտրելով կը գործադրէ, և երկրի մը յառաջագիմութիւնն ալ գլխաւորաբար այս պայմանէն կախում ունի :

Ուստի մենք ալ երկրին զարգացմանն աւարօրութեանը փափաքող ըլլանուս իրաւամբ, գանձը հարստացնելու միջոցներն քննելու հոգը ուրիշներուն ձգելով, մենք ալ, յօգուտ դիտու և գաղափարի տէր անձանց, քիչ մ'ալ գանձն իր հարստութիւնը ծանրութենէ ազատելու և բեռը թեթեւցնելու մասին մեր կողմէն խորհուրդ կուտանք, մեր երկիրն ստակէ կուշտ խելքէ՝ կարօտ չը ձգելու համար :

ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակում է ինչ 502)

ԺԳ. Արդ՝ շարունակելով հոգեմիջնորդներու տեսակներուն վրայով տալիք տեղեկութիւններս՝ կ'ծանուցանեմ՝ աղիւս ընթերցողաց թէ՛ ոմանք ալ են ազգելի կամ զգայուն : Այդ դասի հոգեմիջնորդներն մասնաւոր յատկութիւն մը չունին : Գրեթէ ամեն տեսակ հոգեմիջնորդներուն մէջ կրնան գտնուիլ այնպիսի անձինք, որոնք Հոգւոյ դէպի իրենց մօտենալը կ'իմանան անորոշ ազդեցութեամբ մը. երբեմն՝ բոլոր զգայարանքներուն վրայ շօշափում մը, ու կրնակէն վար՝ երկու թիկանց մէջ տեղէն սկսելով դէպ ի մէջը՝ ցուրտիկ մարմա՞յ մը կզգան, որն որ երբեմն մինչեւ ծունկերը և ոտքերը կիջնայ, ուստի կրնանք ըսել թէ Հոգիներուն մօտենալ զգալն է ընդհանուր յատկութիւն մը, և նախակրթական կարողութիւն մը, որն որ անհրաժեշտ հարկաւոր է բոլոր միւս հոգեմիջնորդական կարողութեանց : Եւ այդ յատկութիւնը այնչափ կը զօրանայ որ՝ թէ՛ Հոգւոյ մօտենալը, և թէ՛ մօտեցող Հոգւոյն՝ ո՞ր դասէ կամ աստիճանէ ըլլալը անգամ կ'ազգառնէ : Ինչպէս որ՝ գրեթէ ամեն անգամ՝ ես ալ կզգամ : Բարի հոգի մը՝ միշտ մեղմ և յօժարելի ազդեցութիւն մը կընէ. իսկ ընդհակառակն՝ չար Հոգւոյ ըրած ազդեցութիւնն կըլլայ սարսուիչ՝ անձկալի՝ և անյօժարելի :

ԺԴ. Ոմանք ալ քնոյ մէջ չըջելով քնաչըջի-
կըք կիկոչուին. այդպիսիներն հոգւով և մարմ-
նով կերթան՝ կըրջին :

Իսկ ոմանց ալ միայն Հոգիներն մարմինէն
վայրկեանի մը չափ հեռանալով նոյնպէս կեր-
թան՝ կըրջին ու կըռարճանան, Այդ քնա-
չըքջիկ Հոգիներն իրենց հոգեմոշկին միջոցով
մարմնոյ հետ կապակցեալ մնալով, մարմինն
չի մեռնիր. և թէ որ չափազանցութեամբ
երկայն ատեն Հոգին չ'վերադառնայ՝ մար-
մինն կմեռնի :

Ոմանց ալ Հոգիներն՝ հաղորդակցող ուրիշ
Հոգիներու ներազդեցութեանց ենթակայ ըլ-
լալով, գրեթէ՝ ազդեցող Հոգիներուն գոր-
ծիքն կհամարուին. ուստի՝ կրաւորական վի-
ճակի մը մէջ գտնուելով՝ ինչ որ ըսեն իրենց-
մէ չ'բղխիր :

Ուսկից առաջ կրերուի թէ՝ քնաչըջիկ կոչ-
ուած մարդիկ երեք տեսակ են. ոմանք
մարմնաչըջիկ են. ոմանք հոգեչըջիկ, և ի-
րօք դացած տեսածնին կպատմեն, ոմանք
ալ քնախօս են. և ինչ հոգեհաղորդակցու-
թիւն որ ստանան ուրիշ Հոգիներէ՝ իբրեւ
երազ՝ նա կ'պատմեն :

ԺԵ. Հոգեմիջնորդներէ ոմանք ալ բժըշ-
կողք են. և ունին այնպիսի յատկութիւն մը,
որով կրնան բժշկել առանց դեղի, այլ մի մի-
ոյն ձեռք դնելով հիւանդին վրայ, կամ մի-
այն ձեռք չարժելով: Տարակոյս չ'կայ որ
այդպիսի միջոցի մը մէջ հոգեմիջնորդին
մագնիսական զօրութիւնն է որ ներգործէ.
Իսկ եթէ ուշադրութեամբ քննելու ըլլանք
եղելութիւնները, երեւան կելայ որ ատոնք
մագնիսական զօրութենէ ալ առաւել կարո-
ղութիւն մը ունին, որովհետեւ լոկ մագնի-
սական զօրութեամբ բժշկող բժիշկներն ու-
նին կամաւոր և կանոնաւոր ընթացք մը՝ ո-
րով կ'ընամեն հիւանդները. իսկ հոգեմիջնորդ
բժշկողներուն կարողութիւնը ուրիշ Հոգիներ-
ու կարողութեամբ զօրանալով, երբեմն ալ
անդիտութեամբ, այսինքն առանց կամելու,
առանց կանոնաւոր ընթացից, նաև Հոգե-

բանութենէ ամենեւին անդեկութիւն ալ չու-
նենալով կըրժչկեն հիւանդները: (տե՛ս Ալան
Քարտէքին Հոգեբանական խմբակին ստա-
ցած յետագայ հոգեհաղորդակցութիւնները:

ԺԶ. Հ-րց. Այն անձինք՝ որոնք մագնիսա-
կան կարողութեամբ օժտուեր են, միթէ
կրնան նկատուիլ իբրեւ հոգեմիջնորդք:

Պատ. (Հոգւոյ) «Ատոր վրայով չեմ կրնալ
տարակուսիլ» :

Հ-րց. Հոգեմիջնորդն՝ մարդկանց և Հոգ-
ւոց մէջ եղած հաղորդակցութեանց համար
միջանկեալ անձ մ'է. արդ՝ որովհետեւ մաք-
նիսական զօրութեամբ ներգործող բժիշկն
այդ զօրութիւնը նոյն իսկ իւր մարմինէն կը
քաղէ, միթէ յայտնի չէ՞ որ նա ուրիշ օտար
զօրութեան մը և մարդուս մէջ չ'է միջանկող:

Պատ. «Այդ սխալմունք մ'է, մագնիսական
«զօրութիւնը անտարակոյս կրնաի մարդուս
«մարմնոյն մէջ, սակայն առաւել եւս կ'աճի
«ներգործութեամբ Հոգիներու զորս հոգե-
«միջնորդն կ'որդէ իրեն օգնելու համար: Ե-
«թէ մէկը բժշկելու միտքով՝ քու մաքնի-
«սական զօրութիւնդ անոր մղես, ու այն
«միջոցին ալ օգնութեանդ կոչես բարի Հո-
«գի մը որ հիւանդիդ բարեւաւութիւնը կա-
«մի, նա ուղղէ քու հեղանուադ աճեցունե-
«լով զօրութիւնդ և կամքդ, և հիւանդիդ
«պէտք եղած յատկութիւնները տայ զօ-
րութեանդ» :

Հ-րց. Իսկ գիտե՞ս որ կան խիստ աղէկ
մագնիսացունողներ որոնք չեն հաւատար
Հոգւոյ:

Պատ. «Միթէ դու կարծե՞ս որ Հոգիներն
«կըներգործեն միայն անոնց վրայ որոնք կը
«հաւատան իրենց. անոնք՝ որ բարեգործու-
«թեան համար մագնիսացունեն, բարի Հո-
«գիներէ ալ օգնութիւն կըստանան: Ամեն
«մարդ՝ որ բարեգործութեան բաղձանքն
«ունի՝ և անդիտութեամբ կոչած կ'ըլլայ
«նմին յաղագաւ ալ, չարագործութեան
«մութի, և չար նպատակներու տէր եղող

« մարդն ալ չար Հոգիները կոչած կըլլայ » :

Հ-րդ. Նա՛ որ մադնիսական զօրութիւնը ունենալով հաւատայ Հոգիներուն կարողութեան, կրնա՞յ արդեօք աւելի ազդեցութեամբ ներգործել :

Պ-րդ. « Այնպիսի բաներ կրնայ ընել որ, « կրնաս իբրեւ հրաշք նկատել ատոնք » :

Հ-րդ. « Արդարեւ ունի՞ն ոմանք տուրքն բժշկելու սոսկ դպչելով մը հիւանդին, առանց դործածելու մադնիսական ձեռանցումները, այսինքն շոշափելու ձեռով, ձեռքը հիւանդին մարմնոյն վրայ այլ և այլ կողմ ուղղելով մադնիսական հեղանուար մղել-նոյն կողմը » :

Պ-րդ. « Անշուշտ, միթէ չո՞նք ատոր բազմաթիւ օրինակները » :

Հ-րդ. Այդպիսի միջոցի մը մէջ՝ արդեօք մադնիսական ներգործութիւնը կայ թէ միայն Հոգիներու ազդեցութիւնը կայ :

Պ-րդ. « Մինն և միւսն ալ, այդ անձինք յիշեալ հոգեբանական միջնորդներ են, ինչպէս որ Հոգիներու ազդեցութեամբն է որ « ներգործեն » իսկ՝ այդ ալ՝ ըսել չէ թէ առանձինք՝ ձեր հասկցածին պէս գրող հոգեմիջնորդք են » :

Հ-րդ. կրնա՞յ արդեօք ըլլալ որ ատ կարողութիւնն մէկէ մը ուրիշի փոխադրուի :

Պ-րդ. « Կարողութիւնն՝ ո՛չ, այլ հարկաւոր իրաց դիտութիւնն՝ դործածուելու համար՝ « կրնայ փոխադրուիլ, եթէ մէկն ունենայ « ատի »: Ոչ ոք պիտի կասկածէր թէ՛ ունի՞ թէ « չունի այդ կարողութիւնը, եթէ չըկարծէր որ ուրիշէն փոխադրուած է իրեն ատ կարողութիւնը » :

Հ-րդ. կրնա՞նք արդեօք բժշկել՝ մի միայն աղօթելով :

Պ-րդ. « Այո՛, երբեմն՝ եթէ Աստուած թող « տայ » իսկ՝ կրնայ ըլլալ որ տակաւին նեղութիւն քաշելն հիւանդին օգտին համար « հարկաւոր ըլլայ, ան ատեն կարծես թէ « քու աղօթքդ չ'է լսուած » :

Հ-րդ. Միթէ ատոր համար կա՞ն զոնեղան

ձեւք աղօթից որոնցմէ ոմանք միւսներէն առաւել օգտուէտ ըլլան :

Պ-րդ. « Աւելորդ ապացտութիւնն միայն « կրնայ յարել յատկութիւն մը այս ինչ կամ « այն ինչ խօսքերուն, և տգէտ կամ ստաւ « խօս Հոգիներն կրնան պահել այդպիսի դաժադարները՝ մասնաւոր ձեւեր ուսմանե « լով աղօթից : Իսկ կրնայ պատահիլ որ՝ սա « կաւադէտ՝ ու հոգեկան բաները հասկնա « լու անկարող անձանց համար աղօթքի « մասնաւոր ձեւ մը համոզում պատճառէ « այդ միջոցի մէջ աղօթքին ձեւն չէ՛ որ օգ « տուէտ է, այլ հաւատքն՝ որ աղօթքին « ձեւին տրուած գաղափարով աճած կըլ « լայ » :

ԺԷ. Հոգեմիջնորդներէ ոմանք ալ յարաւազադացողութիւն մը ունին : Յառաջածանօթութիւնն ապառնի եղելութիւններուն անորոշ ներազդեցութիւնն է. և անոնք որ այդ յատկութիւնը քիչ կամ չատ ընդարձակեալ վիճակի մէջ. ունին, ստացած են ատի մտայ կրկին սրութիւնով մը՝ որ կրներէ իրենց զգալ ներկայ իրաց հետեւանքը, և դիպուածոց չաղկապումը : Իսկ շատ անգամ ալ յառաջադգան գերբնական յայտնութեանց հետեւողութիւնն : Ահա այդ վիճակի մէջ եղող միջնորդներն են որք կրնան կոչուիլ յառաջադգացողք և են ազդեցեալ միջնորդներու մէկ տարբեր տեսակն :

Շ-րդ. ՆԱԽԷԼ

ՊԱՐԶԱՍԻՐԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

— Խօսեցէք պարոնայք. ընկերութեանս յառաջադիմութեանը համար ամեն անդամ իր կարծիքն յայտնելու ազատ է :

— Պարոն Ատենապետ, այդ մասին իմ կարծիքս սա է որ՝ ընկերութեանս նըպատակը փոխանակ « Ազգային մանկտեաց դաստիարակութիւնն » ըլլալու՝ փոխուի ու Մաճառաստանցւոց պէս « Պարզասիրութիւնն » ըլլայ :

— Բայց արեցէ՛ք մտքերնիդ, ի՞նչ ըսել կուզէք :

— Ըսել կուզեմ որ՝ մանկտեաց դաստիարակութենէն յառաջ, հայ օրիորդաց կրթութեանը ձեռնարկելու ենք, որպէսզի Մօտայի ախտը անոնց մէջէն վերնալով՝ ամուսնութիւնը դիւրամատչելի ըլլայ երիտասարդութեան :

— Բայց ի՞նչպէս կրնանք մօտայի ախտը անոնց մէջէն բառնալ :

— Մաճառստանցւոց պէս կ'ընենք, 5-6 հազար հոգեով ընկերութիւն մը կը կազմենք և մինչև որ հայ օրիորդք պարզասիրութիւնը ձեռք չ'առնուն՝ չ'ենք ամուսնանար :

— Այսինքն ամուսնական սով մը կը ձգենք ըսել կ'ուզեմ, լա՛ւ, բայց եթէ ընկերներնէս մին այդ բնական և ընկերական օրէնքը դըրժեւելով ելլէ ամուսնանայ նէ... այն ատե՛ն... :

— Այն ատեն ճիշդ տարի մը այդ ապօրէն ընկերին սուգը կը բռնենք. իբր թէ նա մեռած ըլլայ, և դիտէ՞ք թէ ի՞նչ կը նշանակէ ողջ առողջ մարդու մը համար ակն յանդիման մեռեալի սուգ բռնելը :

— Դիտեմ. ծաղր կ'ընշանակէ. բայց այդ վախը մեր երիտասարդութեան համար չ'է :

— Ինչո՞ւ կ'անպատուէք մեր երիտասարդութիւնը, պարոն Ատենապետ, դիտցէ՛ք որ Հայութեան պատիւը կը պահանջեմ ձեռնէ :

— Կեցէ՛ք որ այդ պատուոյն հաշիւը տամ ձեզի, պարոն Ասկից մէկ երկու տարի առաջ երբ ծխախոտի վաճառականութիւնը մենավաճառութեան փոխադրուեցաւ՝ 450ի չափ Հայ երիտասարդքս մէջերնիս ընկերութիւն մը կազմելով՝ երդմամբ խօստացանք բնաւ չի ծխել, ու այս բանիս համար ալ ծանրը տուգանք մը դրինք, ուսկից բաւական հասոյթ գոյացաւ :

— Էյ :

— Դիւրու կրնաք մոկաբերել որ տուգանք

քէ բաւական հասոյթ մը գոյանալու համար, ընկերաց մեծ մասը սկսած էին սիկառը ծխել. անոնք ալ որ այս օրինաց հիմնադիրն էին սիկառը գաղտնի տեղեր կը ծխէին : Այսպէսով ետքերը ընկերութեան նպատակը բոլորովին խախտեցաւ, սիկառ չըծ խելու երգումըրած ըլլալուն համար Նախկին որոշում տուին. և գաղտնի սիկառ ծխողները յայտնի սիկառ դործածող ընկերաց տուգանքովը մէկ երկու ամիս աղւորիկ գիւղական զուարճութիւն մ'ընենէն ետքը՝ ալ ստակ մը չը մնալուն ընկերութիւնը ցրուեցին :

— Վերջապէս... :

— Վերջապէս երբ այս պարզասիրութեան կանոնը մեր օրիորդաց մէջ մտցնելու համար 5-6000 հոգիի ընկերութիւն մը կազմելու ելլենք գործը աւելի գէշ կ'ըլլայ, որովհետեւ այն ատեն ընկերութեան անդամ եղողը՝ ընկերներէն չ'ազդրուելու համար փոխանակ յայտնի ամուսնութեան դիմելով՝ վանք մը քաջուելու պիտի ստիպուի... և այն ատեն ազդը փոխանակ մկրտութեան արձանագրութիւն բանալու, եկեղեցւոյ զաւակաց դայեակներ վարձելու գոյաբարութեանը հետաժող պիտի ըլլայ : Դուք ի՞նչ կ'ըսէք, պարոնայք :

— Կ'ըսենք որ Մաճառստանի այս օրէնքը Պօլիս չ'երելու համար յիսնօրեայ առողջապահական կանոն մը հաստատենք, որպէս զի յայտնի մոլութիւն մը պակաս ըլլայ Տաճկաստանի մէջէն :

ՈՒՅՏՈՒՐՄԱՍԻՕՆ

Պու նէ՛ դատար տալիքնըդ, Էֆէնտի, իբր էլինի պաշնա տայթմըլ նէ՛ տիւշիւնիւօրսուն :

— Պըրագ պէ հէրիֆ. զիհնիմի պօզմա՛, հէլպէթտէ տիւշիւնտիւղիւմ տէվլէթճէ հաւ յըրը պիւր շէյ տիր :

— Էօյլէ իսէ աֆէրիմ, օսէնին մուգաթաէս

պօրճուն տուր ամմա՝ պաղալըմ չու հայրըը
իշ տէտիղին նէ՝ օլույօր :

— Նէ՞ օլաճադ , թէքմիլ քիրէմիտլէրէ
տամկա վուրտուրաճաղմ քի՝ օն թանէսինէ
պիր փարա վէրկի ալընսա՝ պաղ հէսապ նէ-
րէլէրէ վարըյօր , հաթտա նաքլիյէտէ , ագ-
տարմատա դըրըլան տէօքիւլէնտէ սանա ճա-
պա :

— Տիւշիւնիւպ պուլտուղուն թէտպիր էյի
ամմա՝ պիր քէօչէսի ադսաք , այ էֆէնտիմ ,
տամկասըք քիրէմիտ քի՝մ դօմուշ տէյի աննա-
մագ իչին՝ հէր պիր մահալէտէ եանկըն դու-
լէսի կիպի պիրէր քիրէմիտ գուլէսի եարմադ-
լաղըմ , օնլարա նէ՝ եարարսըն :

— Օլտու օլաճադ , օնլարա տա պիրէր վէր-
կի գօրուղ վէսսէլամ :

Չօդ շէյ , հիշ պէօյլէ շէյտէ պաշըմա կէ-
մէմիշտի :

— Նէ՞ օլույօրսուն , աշճը պաշը . հիտտէ-
թին քիմէ՞ :

— Ատամ կէ՞օրմէյօրմուսուն , էլիմաէքի
էթ պիր թիւրլիւ թէնճիրէյէ կիրմէք իսթէ-
մէյօր . սույա տօդուկտուղու կիպի գօլումու
կէրի թէփիյօր :

— Հա , հա , հա , շիմտի աննատըմ : էյ հադ-
դը վար , էլպէթտէ կիրմէյէճէք եա :

— Նէտէն ճանըմ :

— Պիրմէյօրմուսուն , շիմտի չօդ դասապ-
լար էօքիւղ եէրինէ մէղարըդտաքի կէպէր-
միշ պէյկիրլէրին , մէրքէպլէրին էթինի սա-
թայօրլար :

— էյ :

— էյիսի , պուրահմէթլիտէ սաղըղընտա
հիշ սուտան հազզ էթմէտիկինտէն էօլտիւք-
տէն սօնրա տա ինատընը էտիպ թէնճիրէյէ
կիրմէյօր :

— Հադըդաթ էօյլէ . պաղսանա էշէք տա-
մարը թուլտու :

Ետհու , քէօփէյէ եաղըդ տէյի՛մ մի . նի-
չին վուրույօրսուն :

— Նի՛չին վուրմայըմ , պուրասը քի՛ն օյ սան-
մահալի , էյ պէօյլէ պիր մահալէ քէօփէք
կիրմէնին մինասիպէթի վա՞ր մը :

— Այօղու , օ հայվան աըր պիլմէղ կիրէր .
պաղ պէն կիրէ՞րմիյիմ :

ԲՈՒՄԵԼԻԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

600,000 ՖՐԱՆԳԻՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

Այս անգամ Բուլղարի վիճակահանութեան
առաջին թիւը Թահտապուրունեան անուն ան-
ձի մը կելլէ :

Երբ Աւետարեւր մը կուգայ այս անձին 600,
000 ֆրանգ շահած ըլլալը իմացնելու , խեղ-
ճին ուղեղին դպելով քովի կեցողներուն կը
դառնայ ու « կաղաչեմ , օգնեցէք ինծի , ան-
ձիս տէրը չեմ կըսէ :

Եւ յիրաւի խեղճ Թահտապուրունեանը մէկ
երկու ժամ այսպէս անզգայ և յաւալի վիճա-
կի մը ենթակայ կըլլայ :

Այս թշուառական 600,000 ֆրանգը կար-
ծես մահու հրեշտակ մը եղաւ Պօլսոյ մէջ ,
ոմանց ձեռքը իյնալու համար զինքը մտածող
ուղեղները կը կաթուածահարէ , ոմանց ձեռ-
քը ինկած ըլլալուն համար զինքը կրող մար-
մինները կը հիւժէ , միտլ բանիւ ժանաախտ
մ'է կարծես որ միլեօնէն աւելի մարդոց մէջ
գիշեր ու ցերէկ ջարդ ու բուրդ կը ձգէ :

Ալ ժամանակն է որ այս անտեղութեան ա-
ռաջքն առնուի . քանզի Պօլսոյ յիմարանոց-
ները ոսկի շահելու յուսով խեղքը կորսնցու-
նող խենդերով լեցնալու վրայ է . և այս ալ
այս ախտէն բռնուող մարդոց մէջ առողջա-
պահական կանոն մը հաստատելով կրնայ ըլ-
լալ : Զոր օրինակ :

Ըսենք թէ վիճակահանութեան օրը մէկուն
բաղդը պիտի որոշուի , լա՛ւ , շահող թուոյն
անունը տրուելուն պէս նոյն անդուոյն դռներն
անմիջապէս դոցուելու են , որպէս զի շա-
հող անձին և աւետարեւրին մէջ անջրպեամբ
բացուի . այս ընելէ յետոյ , վիճակահանու-
թեան անօրէնը շահող անձին ուղեղը անմի-

չապէս չի խանդարեալու համար յետագայ ուժով նամակ մը դրեալու է :

Պարոն ,

Դուք Բուսէլիի երկաթուղւոյ բաժնէ-թուղթ մ'ունիք այս ինչ թուով . թէ որ ձեր այդ թուղթը առաջին թիւը շահեալու պատիւն ունենայ , դուք ինչ ընթացք պիտի բռնէք այդ մասին : Եթէ ուրախանաք՝ կը զրկուիք ձեր բաղդէն , թէ որ տրտմիք՝ դարձեալ կը զրկուիք ձեր իրաւունքէն . ուստի խորհեցէք և վերջնական որոշում մը տուէք մեզի :

(Ստորագրուիչն է)

Բնականաբար այս ձե նամակէն շահեալ կամ կորսնցունել չի հասկցուելուն՝ ուղեղը իր կը-շիւքը չի կորսնցունելու և հետեւեալ անձի և ուղեղի տկարութեան սոսկալի հետեւանքը այսպէսով քիչ ատենէն վերնալով՝ յիմարա-նոցի տեսչութիւններն ալ նորանոր յիմարներ ընդունելու համար նոր ի նորոյ ծախուց են-թակայ չեն ըլլար :

Կը մնայ դործը վիճակահանութեան ան-րէնութեան , ալ ազատ է ուղածին պէս վար-ուիլ հասարակաց բարութեան համարն , մինչև անգամ շահող անձի մը առողջութեան և օգտին համար կրնայ զայն 600,000 ֆրանգէն զրկել առանց անիրաւութիւն մը ըրած հա-մարութեան :

... Տէր .

Կը խնդրեմ որ հետեւեալ ազգը յառաջի-կայ թերթերնուդ մէջ հրատարակել բարե-հաճիք ի գիտութիւն համայն ազգայնոց :

Յառաջիկայ կիւրակէ ամսոյս 27 ին գիւղիս Ս. Եկեղեցւոյն տարեկան տօնը ըլլալովը Ա. մենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հոգեւոր մը-խիթարութիւն ժողովրդեան . ուստի կը հը-րաւիրուին ամէն ազգայինք որք կը փափա-գին նորին Սրբազնութեան օրհնութիւնը լսել և պարարիլ ի սիրտ և ի հոգի :

1875 Յուլիս 24

Բ. Հիսար

Մնամ անձնուէր ազգիս

ի դիմաց Թաղ. Խորհ.

Ս. Բաշկի Սեֆերե-

ԲԻՆԹԻ—ՀԱՄԻՏ

Ե Ա Ն Ի

(Լ'—Լ—)

Մուսկիֆի շէօհրէթշուար Մօլիէն

Պուրահմէթլի շայիր՝ սաղլըղընտա Իս-թամպօլա կէլմիշ վէ թիւրքիամըղըն իլէրտէ օլան զոհուրէ Բօլաշէն սէյր ու թամաշա էտիպ Փարիզէ կիթտիքտէն սօնրա՝ Համիտ էֆէն-տիյէ պիր շափգա կիյտիրէրէք վէ իսմինի տախի միւսիւ Արկանա թէպօլիլ էտէրէք , քէնտի մալի կիպի թէատրօ շէնալարընա չը-դարմըշ , հաթտա պու դատարլա տա իթի-ֆա էթմէյիպ , պիշարէ Բինթի Համիտիմի-զին աշլէագընը թամահաքարլըք իւղէրինէ պինա էտէրէք Լ'—Լ— իսմինտէ պէշ փէրտէ-լիք պիր քօմէտիա քիթապը նէշը էթմիշ տիր :

Հալպուքի թիւրքիամըղըն մուսկիֆիքի քէնտի Բինթի—Համիտ էֆէնտիլէրինին հի-քեայէսինի փէք բանա պիլտիքլէլինտէն Լ'—Լ— թէրճիւմէ էթտիքլէրի վազըլթ , միւ-սիւ Արկանըն պաշընտան շափգայը չըդարմպ սարըղը ֆէսի , շալլարը , ճիւպպէյի կիյտի-րինճէ՝ 400 սէնէտէն պէրի պէքեարլըք չէ-քէն վէ սէվկիլի վաթանընտան մահրում գալ-մըշ օլան Բինթի Համիտ էֆէնտի մէյտանա կէլիր :

Քիմալիլիք գայըպտա տահա նէ գատար է-ֆէնտիլէրիմիզին հիքեայէսի վարտըքի , թէատրօ շէնալարտա շափգա կիյտիքլէրի ի-չին փէք գօլայ թանըյամայօրուլ :

Հէլէ շիմտիլիք Համիտ էֆէնտի , Այար Համզա , Մէմիշ Թօսուն աղա էլլէրեր , ին-շալլահ իլէրուտէ հէփսիտէ չօրապ սէօքիւ-միւ կիպի մէյտանա չըգարլար :

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

ԳԷՈՐԳ Ե. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ղ. Պարտիզպանեան Է. Ընկ.

ԲԻԶԱ—ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 3